

Návrh zákona o výrobcích s ukončenou životností

Mgr. Ing. Ladislav Trylč

*Oddělení zpětného odběru, Odbor odpadů
Ministerstvo životního prostředí*

Praha, 13. října 2020

Ekomonitor

SEMINÁŘ „PŘIPRAVOVANÝ ZÁKON O OPADECH“

Základní cíle zákona o výrobcích s ukončenou životností

- Sjednocení legislativy v oblasti kolektivních systémů – stanovení obdobných povinností a principů pro všechny výrobní skupiny
 - Zjednodušení přehlednosti legislativy a zjednodušení některých principů
- Nutnost transponovat evropskou legislativu – rámcová směrnice o odpadech – minimální požadavky pro systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (čl. 8a)
- Zlepšení stávajícího fungování systémů EPR (sběr, zpracování, recyklace a využití, evidence dat) – zejména pneumatiky, elektrozařízení

Základní principy zákona o výrobcích s ukončenou životností

- Koncept rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) pro vybrané skupiny odpadů
- Zajistit dostatečné financování systémů sběru a zpracování – aby náklady nešly k tíži původců odpadů vč. obcí
- Snížení dopadů na životní prostředí (úspora energie, úspora surovin, redukce množství odpadů určených k odstranění, předcházení kontaminace životního prostředí)

Odpovědnost za plnění cílů sběru či využití

Výrobce

Autovrakoviště

Elektrozařízení

Pneumatiky

**Baterie a
akumulátory**

Autovraky

Směrnice 2012/19/EU

Bez EU regulace

Směrnice 2006/66/ES

Směrnice 2000/53/ES

Výrobce

Autovrakovišť

Výrobce

Odpovědnost za financování nakládání s odpadem

Zjednodušený odpadový režim

- **Dnes - „neodpadový“ zpětný odběr a „odpadový“ oddělený sběr**
 - Zrušení odděleného sběru
 - Zrušení zpětného odběru v neodpadovém režimu
 - **Zaveden pouze zětný odběr ve zjednodušeném odpadovém režimu**
- **Není povinnost původce vést odpadovou evidenci**
 - Evidenci od místa vzniku odpadu vede výrobce
- **Nevztahují se další povinnosti dle zákona o odpadech**
 - Ohlašování přepravy nebezpečných odpadů

Osoby oprávněné převzít odpadní výrobky

- **Elektrozařízení** – **polootevřená sběrná síť**
 - Osoba pověřená výrobcem/kolektivním systémem (zpětný odběr)
 - Zpracovatel – bez vazby na výrobce
- **Přenosné baterie a akumulátory** – **uzavřená sběrná síť**
 - Osoba pověřená výrobcem/kolektivním systémem (zpětný odběr)

Osoby oprávněné převzít odpadní výrobky

- **Automobilové a průmyslové bat. a akumulátory - otevřená sběrná síť**
 - Osoba pověřená výrobcem/kolektivním systémem (zpětný odběr)
 - Osoba oprávněná k převzetí odpadu
- **Pneumatiky - otevřená sběrná síť**
 - Osoba pověřená výrobcem/kolektivním systémem (zpětný odběr)
 - Osoba oprávněná k převzetí odpadu

U žádné skupiny výrobků nedochází ke změně povahy sběrné sítě oproti současnosti

Požadavky na místa zpětného odběru

- Požadavky na shromažďovací prostředky a plochy v místech zpětného odběru
- Stavebně technické provedení míst zpětného odběru
- Bude stanoveno vyhláškou
- Pouze ve vztahu k výrobkům s nebezpečnými vlastnostmi nebo s jejichž nakládáním mohou být spojena zdravotní či bezpečnostní rizika
 - Lithiové baterie, zobrazovací technika (televize), chladicí technika, světelné zdroje na bázi rtuti (zářivky)

Požadavky týkající se financování systémů rozšířené odpovědnosti výrobců

- Kolektivní systém – povinnost vytvářet rezervu na zvláštním vázaném bankovním účtu – min. ve výši 50 % ročních nákladů kolektivního systému
- Individuální systém - povinnost ukládat kauci (rezervu) na zvláštním vázaném bankovním účtu. Kauce je dostatečná, pokud dosahuje nejméně 20 % ročních nákladů daného výrobce na zajištění zpětného odběru, zpracování a využití nebo odstranění výrobků s ukončenou životností.
- Týká se elektrozařízení, baterií a akumulátorů i pneumatik

Baterie a akumulátory - kauce

- **Přenosné bat. a aku.:** Platí vždy
- **Automobilové bat. a aku.:** Není povinnost skládat kauci, ale pro baterie a akumulátory s obsahem lithia tato výjimka neplatí
- **Průmyslové bat. a aku.** Výrobce který plní v individuálním systému, není povinen poskytovat kauci podle § 31
- To neplatí pro průmyslové baterie nebo akumulátory s obsahem lithia, u kterých je výrobce povinen kauci poskytnout
- S výjimkou výrobce vozidel, který plní povinnosti stanovené tímto zákonem ve vztahu k trakčním bateriím v individuálním systému.

Regulace pravidel pro fungování kolektivních systémů

- Dnes jiné požadavky na kolektivní systémy pro elektrozařízení, baterie a akumulátory, pneumatiky
- Vznik jednotlivých částí zákona o odpadech v různých časových obdobích
- Elektrozařízení – dnes velmi liberální koncept, MŽP nevydává oprávnění k činnosti kolektivního systému ale formálně provádí zápis do Seznamu
- Pneumatiky – dnes kolektivní systém musí pro zpracování pneumatik vypisovat výběrové soutěže
- Nový zákon řadu požadavků na kolektivní systémy sjednocuje, většinu zpřísňuje, s některými již nepočítá

Aktuální problémy v oblasti elektrozařízení

- **Nejednotnost přístupu kolektivních systémů k zajišťování kolektivního plnění**
 - Různá vlastnická struktura KS
 - Odlišný přístup k realizaci osvěty obyvatel
 - Absence vnitřní kontrolní činnosti (auditů)
 - Různý přístup k vytváření míst ZO / úroveň pokrytí
 - Nejednotné metodické základy vedení evidencí (uvedeno na trh i sebráno)
 - Nesrovnatelnost vykazovaných dat
 - Odlišná spolupráce s obcemi nebo zpracovateli
 - Odlišný způsob získávání dat o sebraných elektroodpadech - realizace vlastního sběru x kupování si dat od jiných subjektů

= Rozdílné náklady na činnost KS

Aktuální problémy v oblasti pneumatik

- „Rozevírající se nůžky“ mezi sběrem ze strany individuálních výrobců a kolektivním systémem ELTMA

Individuální systémy 2018

Počet výrobců: 134

Uvedli na trh: 40 308 tun

Zpětně odebrali: 17 154 tun

Míra zpětného odběru: 42,6 %

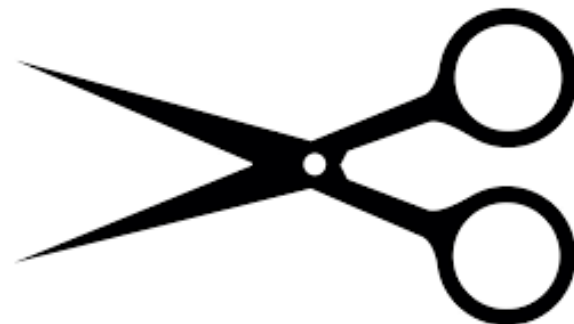
Kolektivní systém ELTMA 2018

Počet výrobců: 60 (2019: 70)

Uvedli na trh: 53 140 tun (2019: 54 077 tun)

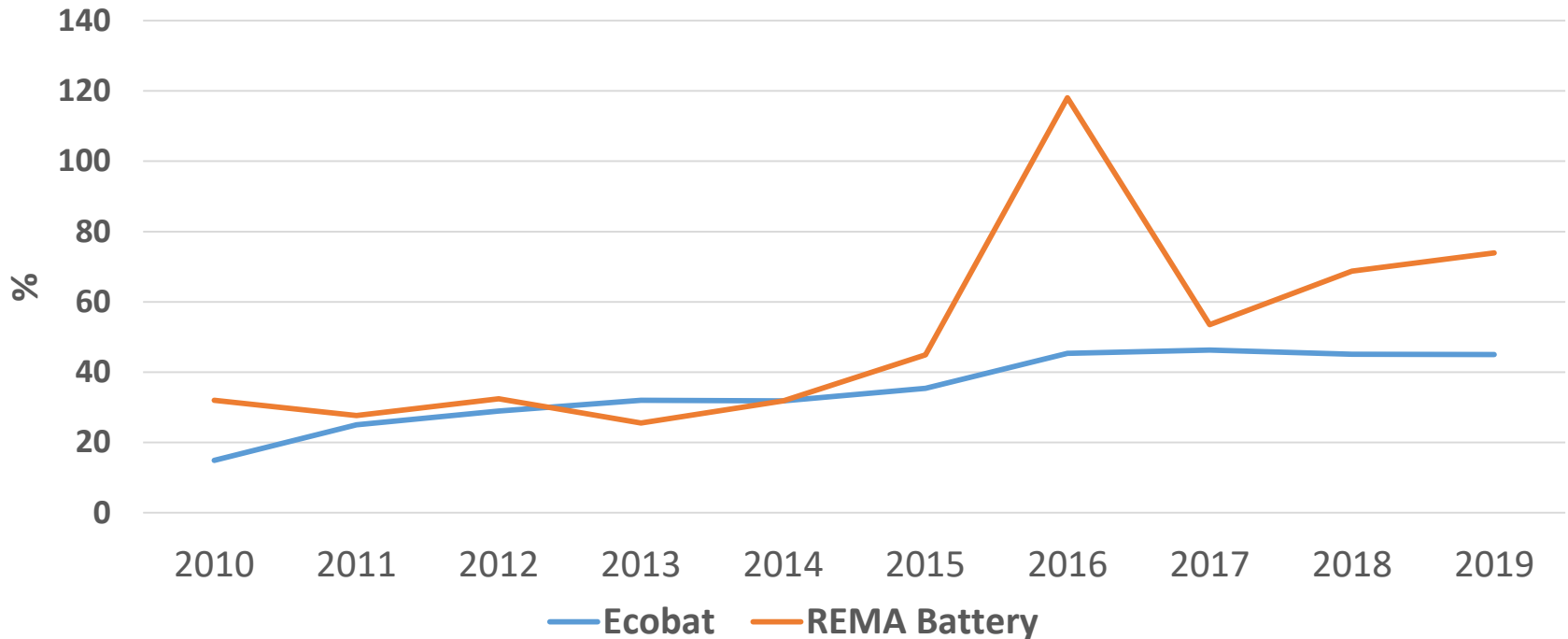
Zpětně odebrali: 47 185 tun (2019: 52 091 tun)

Míra zpětného odběru: 88,8 % (2019: 96 %)

Aktuální problémy v oblasti přenosných bat. a aku.

Výsledky zpětného odběru přenosných bat. a aku. v ČR

Regulace pravidel pro fungování kolektivních systémů

- Neziskovost provozovatele KS
 - Případný zisk smí být použit pouze k úhradě ztráty, k tvorbě rezerv, nebo na provoz, rozvoj a systému
- Právní forma provozovatele KS
 - Akciová společnost nebo spol. s ručením omezeným
 - Povinnost zřízení dozorčí rady
- Povinnost realizovat audity/ověření údajů
 - Účetní závěrka
 - Vnitřní vedení evidence (seznamy osob, uvedeno na trh, zpětně odebráno)
 - Smluvní partneři (výrobci, místa ZO, zpracovatelé...)
 - Rozsah auditů/ověření stanoví vyhláška

Regulace pravidel pro fungování kolektivních systémů

- Realizace osvěty/propagace
 - Rozsah stanoví vyhláška
- Zákaz vlastního zpracovávání sebraných výrobků ze strany KS
 - zákaz se nevztahuje na výrobce – **není navrhována tzv. „čínská zed“**
- Jednotné a veřejné sazebníky recyklačních příspěvků
 - Jednotný přístup může být narušen ekomodulací:
 - Zohlednění dopadu vybraného výrobku na životní prostředí při určování výše recyklačního příspěvku provozovatelem kolektivního systému; zohledňována je zejména opětovná použitelnost vybraného výrobku, jeho recyklovatelnost, opravitelnost a obsah nebezpečných látek
- Minimální požadavky na sběrnou síť

Místa zpětného odběru

- Minimální požadavky na sběrnou síť – povinnost vytvářet místa zpětného odběru alespoň v minimální definované míře
- Dnes je definic míst zpětného odběru více, u pneumatik definice zcela chybí

Místa zpětného odběru

- Definice dle zákona o VUŽ
- **Zpětný odběr**: odebírání odpadních výrobků od konečných uživatelů, popřípadě od jiných osob v místě určeném výrobcem nebo jejich odebírání posledním prodejcem
- **Místo zpětného odběru**: místo určené výrobcem, ve kterém jsou zpětně odebírány výrobky s ukončenou životností
- **Veřejné místo zpětného odběru** : místo zpětného odběru, které je celoročně bez omezení přístupné každému konečnému uživateli v určenou provozní dobu

Minimální požadavky na hustotu sběrné sítě

- Výrobce je povinen zřídit nejméně jedno veřejné místo zpětného odběru – zachování současného stavu
- **Elektrozařízení:** v každé obci, městském obvodě nebo městské části s počtem více než 2000 obyvatel - pro každou skupinu elektrozařízení, ve které uvádí elektrozařízení na trh
- v každé obci, která o zřízení veřejného místa zpětného odběru projeví zájem, a to za podmínek obdobných jako pro ostatní obce
- **Přenosné BAT a AKU.:** v každé obci, městském obvodě nebo městské části s počtem více než 1500 obyvatel ,
+ v každé obci, která projeví zájem

Minimální požadavky na hustotu sběrné sítě

- Výrobce je povinen zřídit nejméně jedno veřejné místo zpětného odběru
- **Automobilové BAT a AKU.**: v každé obci s pověřeným obecním úřadem a v každém městském obvodu či městské části
- **Průmyslové BAT a AKU.**: bez povinnosti
- **Pneumatiky**: v každé obci s pověřeným obecním úřadem a v každém městském obvodu či městské části
- v každé obci, která o zřízení veřejného místa zpětného odběru projeví zájem, to neplatí, pokud ve vzdálenosti do 10 km od ní již tento výrobce zřídil jiné veřejné místo zpětného odběru

Regulace pravidel pro fungování kolektivních systémů

- **Možná spolupráce kolektivních systémů**
 - Sdílení míst zpětného odběru
 - Sdílení nákladů na provoz systémů
 - Převod určitého množství zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností
 - Spolupráce v oblasti osvětové a propagační činnosti
- **Možnost kontroly činnosti kolektivních systémů ze strany MŽP**
 - Uložení nápravného opatření ze strany MŽP
 - Předání ČIŽP k uložení pokuty
 - Postoupení ČIŽP – podání podnětu k zahájení kontroly

Pověřený zástupce

- **Elektrozařízení** – povinnost zřídit pověřeného zástupce u výrobce, který dodává EEZ do ČR prostřednictvím e-shopu
- U zahraničních výrobců při jiném způsobu prodeje – jen jako možnost
- Zde povinnost platí již dnes
- **Baterie a akumulátory** – vždy jen jako možnost
- **Pneumatiky** – vždy jen jako možnost

Nové cíle sběru - elektrozařízení

- Cíle sběru elektrozařízení se přenášejí ze „státu“ na výrobce/kolektivní systém a diverzifikované pro některé skupiny EEZ
- Specifické cíle pro skupiny EEZ s obsahem nebezpečných látek

**Vysoká zátěž
pro životní
prostředí –
obsah
nebezpečných
látek**

**Minimální
zátěž pro
životní
prostředí**

	2021	2022 a násl.
	%	%
Sk. 1: Zařízení pro tepelnou výměnu	65	65
Sk. 2: Obrazovky, monitory a zařízení obsahující obrazovky o ploše větší než 100 cm ²	65	65
Sk. 3: Světelné zdroje	65	65
Celkem skupiny 1 - 6	65	65

Pneumatiky

- Zvýšení míry sběru - nové cíle sběru (do roku 2015 - 35 %, od roku 2020 - 65 %)
 - Cíl sběru pro 2021: 70 %
 - Cíl sběru pro 2022 a dále: 80 %
- Cíle pro recyklaci (dnes nejsou žádné)

Způsoby využití	2021	2022	2023	2024 a násl.
Využití	100 %	100 %	100 %	100 %
Recyklace	10 %	15 %	25 %	30 %

Baterie a akumulátory

- **Přenosné bat. a aku.** – minimum změn oproti současnosti
- Cíle sběru odpovídají směrnici - 2021 a dále: 45 %
- **Průmyslové a automobilové baterie a akumulátory** - možnost plnění povinností též prostřednictvím kolektivního systému
 - Stávající systém je nefunkční pro sběr lithiových akumulátorů – značně negativní hodnota, vysoké náklady
- Na úrovni EU se již pracuje na nové směrnici o bateriích a akumulátorech – do 14 dnů Komise avizovala předložení návrhu EK

Avizovaná budoucí regulace oblasti baterií a akumulátorů ze strany EU

- Povinné použití recyklovaných materiálů při výrobě
- Opatření cílená na zlepšení sběru a recyklace všech baterií a akumulátorů
- Důraz na informování spotřebitele
- Postupný zákaz jednorázových baterií, tam kde neexistují alternativy
- Požadavky na udržitelnost a transparentnost zahrnující např. uhlíkovou stopu výroby, etické získávání surovin, usnadnění opakovaného použití a recyklace

Autovraky

- Cíle minimální účinnosti procesu zpracování vozidel jsou přeneseny na prvního zpracovatele vozidel s ukončenou životností
- Požadavek vydání nových souhlasů k nakládání s odpady
- Výrobci vozidel budou zproštěni povinnosti zasílat roční zprávu
- Na úrovni EU se již pracuje na nové směrnici o vozidlech s ukončenou životností – avizovaný termín předložení návrhu – polovina roku 2021

Avizovaná budoucí regulace e oblasti vozidel ze strany EU

- Standardní systém rozšířené odpovědnosti výrobce
- Ekodesign – usnadnění opětovného použití dílů
- Ambiciózní cíle pro opětovné použití
- Cíle pro recyklaci (vozidel)
- Cíle pro použití recyklovaných materiálů použitých při výrobě
- Další opatření s cílem aby se autopůmysl stal skutečným „cirkulárním“ odvětvím průmyslu

Děkuji za pozornost

Mgr. Ing. Ladislav Trylč

Vedoucí oddělení zpětného odběru

Odbor odpadů

Ministerstvo životního prostředí

Tel.: 267 122 208, Mob.: 602 743 928

E-mail.: ladislav.trylc@mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí

www.mzp.cz